Spina Bifida

Our vision is that people with Spina Bifida and/or Hydrocephalus will participate to their fullest potential in all aspects of life.

Ó spriocanna IASBAH (Cumann na hÉireann um Spina Bifida agus Hidriceifileas)
http://www.iasbah.ie/about.htm

Is éalang sa dromlach é spina bifida agus tarlaíonn sé nuair nach bhfoirmíonn veirteabraí amháin nó níos mó i gceart, rud a fhágann bearna atá in ann damáiste a dhéanamh don lárchóras néaróg. Seans go mbeidh máinliacht agus cúram cuimsitheach leighis eile ag teastáil ó leanaí a bheirtear le spina bifida mar gheall ar an bpairilis a d'fhéadfadh tarlú toisc damáiste don dromlach. Seans go bhfuil nasc ann idir spina bifida agus fadhbanna putóige agus lamhnáin. Bíonn hidriceifileas (bailiú sreabháin san inchinn) ag céatadán mór leanaí a bheirtear le spina bifida.

Tá trí phríomhchineál spina bifida ann: *spina bifida occulta* (faoi cheilt); *spina bifida cystisa* (cosúil le cist); agus *bifida cráiniam*. Is é *spina bifida cystisa* an ceann is mó a mbeidh míchumas fisiceach ag baint leis. Tá dhá fhoirm ann. I *meningocele*, an fhoirm is neamhchoitianta de spina bifida, níl mórán damáiste déanta do néaróga agus tá siad ábalta feidhmiú. I mylomeningocele, an fhoirm is coitianta de spina bifida agus an ceann is tromchúisí freisin, bíonn leibhéal áirithe pairilise agus leibhéal áirithe caillteanais mothúcháin i gcónaí ann. Le *mylomeningocele*, tá leibhéal an mhíchumais ag brath ar an áit a bhfuil an spina bifida suite agus ar cé chomh mór agus atá an damáiste sna néaróga. Go hiondúil i gcás daltaí a mbíonn an riocht seo orthu úsáideann siad cathaoir rotha agus bíonn deacracht acu smacht a choinneáil ar chúrsaí putóige agus lamhnáin.

I ndalta a mbíonn spina bifida orthu is féidir leo deacrachtaí comhordaithe agus aireachtála a beith acu, rud a chuireann isteach ar a gcuid foghlama. Seans go mbeidh cuimhne ghearrthéarmach agus deacrachtaí urlabhra agus amhairc acu freisin. Ach, caithfear cuimhneamh go bhfuil éagsúlachtaí leathana ann maidir le riachtanais an dalta aonair.

Leideanna Foghlama agus Teagaisc

- Seans go mbeidh ort scileanna ar leith a theagasc do na daltaí seo - mar shampla, scimeáil agus scanadh agus conas gluaiseachtaí súl a úsáid. Go minic bíonn deacrachtaí ann lena leithéid de scileanna toisc go mbíonn deacrachtaí ag na daltaí le comhordú agus/nó le haireachtáil.
- Smaoinigh ar chead a thabhairt don dalta ceachtanna a chlos-taifeadadh.
- Má úsáideann daltaí cathaoireacha rotha, crom síos chun labhairt leo ionas go mbeidh siad in ann tú a fheiceáil.

- Téigh chuig an teiripeoir saothair chun cúnamh a fháil.
- Seans go mbeidh moill ar fhoghlaim léitheoireachta, scríbhneoireachta agus matamaitice de bharr fadhbanna luaileacha, spásúla agus aireachtála.
- Seans go mbeidh tionchar ag droch-chomhordú luaileach ar na rudaí is féidir leis an dalta a dhéanamh ar an gcuraclam Corpoideachais, agus ba chóir gníomhaíochtaí a oiriúnú chun é seo a chur san áireamh.
- Deasca a bhfuil cruth bord orthu, seans go mbeidh a leithéid ag teastáil ó dhaltaí, má tá cathaoir rotha acu, chun dóthain spáis a chur ar fáil do na cosa.
- Bain feidhm as 'córas dlúthchairde' do thascanna, mar shampla, turgnaimh Eolaíochta.
- Tabhair dóthain ama don dalta le gníomhaíochtaí a chur i gcrích.

- B'fhéidir go mbeidh ort an clár bán/dubh sa seomra ranga a ísliú má tá an dalta i gcathaoir rotha.
- Úsáid tacais, racaí léitheoireachta inaistrithe nó deasca incheartaithe ionas go mbeidh sé níos éasca ag an dalta léitheoireacht a dhéanamh.
- Spreag rannpháirtíocht ghníomhach sa seomra ranga.
- Cothaigh caidrimh shóisialta.

Acmhainní/Tagairtí Breise

1. Algozzine, B. agus Ysseldyke, J.E. (2006) *Teaching Students with Medical, Physical and Multiple Disabilities: A Practical Guide for Every Teacher,* Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
2. An Clinic Lárnach Íocshláinteach, Éire: soláthraítear raon sainseirbhísí anseo do leanaí agus aosaigh le míchumais fhisiceacha, láithreán gréasáin: http://www.crc.ie/
3. The Australian Spina Bifeda and Hydrocephalus Association (ASBHA) láithreán gréasáin: http://www.asbha.org.au/
4. Cumas Éireann (Enable Ireland): soláthraíonn siad seirbhísí do leanaí agus dá dteaghlaigh, a chlúdaíonn gnéithe d'fhorbairt fhisiceach, oideachasúil agus shóisialta an linbh ón luath-naíonacht go hógántacht. Soláthraíonn Cumas Éireann seirbhísí d'aosaigh chomh maith, láithreán gréasáin: http://www.enableireland.ie/
5. Cumann na hÉireann um Spina Bifida agus Hidriceifileas, láithreán gréasáin: http://www.iasbah.ie/
6. Dicken, J.J. (2005) *Cody's Story: Living One Day at a Time with Spina Bifida,* Frederick, MD: PublishAmerica.
7. Fox, M. (2003) *Including Children 3–11 with Physical Disabilities: Practical Guidance for Mainstream Schools,* Londain: David Fulton Publishers.
8. Grogan, M. (2007) Partners in Education: *A Handbook on Disability Awareness and Inclusive Practices for Students with Disabilities* (2ú eag.), Uíbh Fhailí: Ionad um Maireachtáil Neamhspleách Uíbh Fhailí. Ar fáil ó Michael Nestor, IMN Uíbh Fhailí. Teil: 0579322832/24144 ríomhphost oicl@eircom.net.
9. Lutkenhoff, M. (2000) *Children with Spina Bifida: A Parent's Guide,* Bethesda, MD: Woodbine House.
10. Lutkenhoff, M. agus Oppenheimer, S.G. (eds.) (1997) *SPINAbilities: Young Person's Guide to Spina Bifida,* Bethesda, MD: Woodbine House.
11. Spina Bifida Association (RA), láithreán gréasáin: http://www.asbah.org/
12. Spina Bifida Association (SAM), láithreán gréasáin: http://www.sbaa.org/